Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część CXLIX.

wydana i rozesłana 16. Listopada 1850.

443.

Ropozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z d. 18. Październ. 1850,

obowiązujące w krajach koronnych: Austryi poniżej Ensy, Austryi powyżej Ensy, Solnogrodu, Tyrolu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Tryestu i Pobrzeża, Dalmacyi, Czech, Morawii, Szląska, Galicyi, Bukowiny,

zawierające postanowienia co do ściągania (kontrahowania) studyów gimnazyalnych i co do prywatnego studyum.

Często zachodzą podania prożb o pozwolenie kontrahowania niektórych klas gimnazyalnych, t. j. kończenia takowych w krótszym czasie jak przepisano, i składania z nich egzaminów. Nowa organizacya gimnazyów, stawia uczniom wymogi, wedle których skrócenie szkolnego czasu, tylko w rzadkich przypadkach, bez istotnego uszczerbku wykształcenia uczniów, możliwem jest; uważa się przeto za rzecz pewną, że gimnazyum, w którem się o przyszłość kontrahowania częściej wydarzają, za nizko swe zadanie położyło, a w takim razie obowiązkiem jest władz przełożonych, aby seryo temu złemu zaradziły.

Wszakże pojedynczym, celujących zdolności uczniom, przez stosunki, ich wykształceniu osobliwie sprzyjające, może się nastręczać sposobność prędszych postępów, jak przez publiczną naukę. By ich tej korzyści nie pozbawiać, oraz zaś nadużyciom kontrahowania zapobiedz, rozporządza się, co następuje:

1. Uczniowie swe wykształcenie, w zawodzie studyów gimnazyalnych, przez domową naukę pobierający, na przyszłość nie są obowiązani kazać się zapisywać jako prywatiści na jakiem publicznem gimnazyum; to zapisanie atoliż miejsce mieć może, jako uwzględnienie, którego publiczna szkoła rodzicom takowych uczniów, albo zastępcom onych użycza, podając im sposobność pożądanego przeświadczenia się przez egzamina o stanie wykształcenia swych przynależących. Przyjęcie takowych uczniów jako prywatystów, podpada tym samym warunkom, od których przyjęcie publicznych uczniów zawisło.

2. Prywatyści publicznego gimnazyum, są obowiązani regularnie się zgłaszać do egzaminów semestralnych.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

CXLIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 16. November 1850.

443.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 18. October 1850,

giltig für die Kronländer Oesterreich unter der Enns, Oesterreich ob Enns, Salzburg, Tirol, Steiermark, Kärnthen, Krain, Triest und Küstenland, Dalmatien, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien, Bukowina, ***enthaltend Bestimmungen über das Contrahiren der Gymnasialstudien und über das Privatstudium.***

Es kommen nicht selten Gesuche vor, in welchen um die Erlaubniss gebeten wird, einige Classen des Gymnasiums contrahiren, d. i. in kürzerer als der vorgeschriebenen Zeit absolviren und die Prüfungen darüber ablegen zu dürfen.

Die neue Organisation der Gymnasien macht Anforderungen an die Schüler, nach welchem eine Verkürzung der Schulzeit nur in seltenen Fällen ohne wesentliche Beeinträchtigung der Bildung der Schüler möglich ist. Es ist daher anzunehmen, dass ein Gymnasium, an welchem künftige Contrahirungen häufiger vorkommen, seine Aufgabe zu niedrig gestellt hat, und in diesem Falle ist es die Pflicht der vorgesetzten Behörden, dem Uebel mit Ernst abzuhelfen.

Es kann jedoch einzelnen Schülern, von ausgezeichneten Fähigkeiten durch Verhältnisse, die für ihre Bildung besonders günstig sind, die Möglichkeit geboten seyn, schneller fortzuschreiten, als es durch den öffentlichen Unterricht geschehen kann. Um ihnen diesen Vortheil nicht zu entziehen, zugleich aber den Missbräuchen der Contrahirung vorzubeugen, wird Nachstehendes verordnet:

1. Schüler, welche ihre Bildung in dem Gebiete der Gymnasialstudien durch häuslichen Unterricht erhalten, sind künftig nicht verpflichtet, sich als Privatisten bei einem öffentlichen Gymnasium einschreiben zu lassen, diese Einschreibung kann jedoch stattfinden, als eine Vergünstigung, welche die öffentliche Schule den Eltern solcher Schüler oder deren Stellvertretern erweist, indem sie ihnen durch die Prüfungen die wünschenswerthe Kenntniss vom Zustande der Bildung ihrer Angehörigen verschafft. Die Aufnahme solcher Schüler als Privatisten unterliegt denselben Bedingungen, an welche die Aufnahme der öffentlichen Schüler geknüpft ist.

2. Die Privatisten eines öffentlichen Gymnasiums sind verpflichtet, sich regelmässig zu den Semestralprüfungen zu stellen.

Oni otrzymają zaświadczenia semestralne, w których ta ich własność (prywatyści) wyraźnie jest namieniona, których forma z resztą onej zaświadczeń publicznych jest równą, jednakże z temiż wypuszczeniami rubryk, które w naturze stosunku leżą. Istniejący przepis co do opłaty szkolnej, jaką tacy uczniowie uiszczać mają, tymczasowie w swej mocy pozostaje. Jako taksę egzaminacyjną, płaci się po gimnazyach rządowych za każdy egzamin semestralny po 6 złr., z których jedna trzecia część przypada dyrektorowi, dwie trzecie części nauczycielom egzaminującym. Po gimnazyach publicznych nie będących gimnazyami rządowemi, mają pojedyncze osoby, albo korporacye, przez które zakłady te bywają utrzymywane, oznaczyć, czy ma być pobierana taksa egzaminacyjna i jak wielka; wszakże wyższej jak wyż dla gimnazyów rządowych ustanowiono, żądać nie wolno.

Prywatyści równie jak uczniowie publiczni, do egzaminów dojrzałości są przypuszczalni.

3. Prywatyści jakiego gimnazyum, mogą na początku każdego półrocza, jako uczniowie publiczni gimnazyum, któremu przynależą, na podstawie otrzymanego swego semestralnego świadectwa wstąpić, jeżeli tego nie zabrania liczba publicznych uczniów, do dotyczącej klasy już przyjętych. Mogą też równie ze związku z gimnazyum zupełnie znowu wystąpić, a muszą to nawet, skoro tylko przestają regularnie zgłaszać się do egzaminów gimnazyalnych.

Ich przyjęcie jako publicznych uczniów na innem jakiem publicznem gimnazyum, jak do którego dotychczas należeli, może miejsce mieć na podstawie semestralnych zaświadczeń, albo jeżeli przyjmujące gimnazyum to za rzecz potrzebną uznaje, na podstawie egzaminu przyjęcia wedle §. 61. Nro 1. organizacyjnego dla gimnazyów projektu. Na egzamina przyjęcia, nie wydaje się żadnego zaświadczenia, lecz prowadzi się protokół, do którego się w katalogu przyjęcia odwołać należy.

Równie postępować należy, jeżeli prywatyści publicznego gimnazyum o przyjęcie jako prywatyści innego jakiego publicznego gimnazyum upraszają.

4. Publiczni uczniowie, mogą każdego czasu przejść do liczby prywatystów swego gimnazyum, albo do liczby prywatnych uczniów, do żadnego gimnazyum nienależących. Jeżeli jako prywatyści innego jak ich dotychczasowego gimnazyum, przyjętymi być chcą, stosuje się to do nich, co właśnie o przejściu prywatysty jako takiego do innego gimnazyum powiedziano.

5. Prywatyści, którzy nie są do żadnego publicznego gimnazyum wpisani, a przeto też do żadnego pewnego publicznego gimnazyum nie należą, nie mogą do liczby prywatystów publicznego jakiego gimnazyum, lecz tylko do liczby publicznych uczniów tegoż przejść. W tym celu mają się poddać egzaminowi przyjęcia.

6. Za takowy egzamin przyjęcia, ma się opłacać wymierzona za egzamina prywatystów taksa egzaminowa; za egzamina przyjęcia, których przedsięwzięcie gimnazyum wedle powyższych postanowień, za potrzebne uważa, nie opłaca się nigdy taksa chociażby przyjąć się mający z innego publicznego gimnazyum, albo z trzeciej klasy głównej jakiej szkoły, legalnie wystawione przyniósł zaświadczenia.

7. Ponieważ dla domowej nauki, która uczniom prywatnym udzielaną bywa, do żadnego gimnazyum nie należącym, żadne nie istnieje ograniczenie, przeto też dla

Sie erhalten Semestralzeugnisse, worin ihre Eigenschaft (Privatisten) ausdrücklich angegeben ist, deren Form im Uebrigen jener der Zeugnisse der öffentlichen Schüler gleich ist, jedoch mit denjenigen Auslassungen von Rubriken, welche in der Natur des Verhältnisses liegen. Die bestehende Vorschrift in Bezug auf das Schulgeld, welches solche Schüler zu entrichten haben, bleibt einstweilen in Kraft. Als Prüfungstaxe sind an Staatsgymnasien für jede Semestralprüfung sechs Gulden zu entrichten, wovon ein Drittheil dem Director, zwei Drittheile den prüfenden Lehrern zufallen. An öffentlichen Gymnasien, welche nicht Staatsgymnasien sind, haben die Einzelnpersonen oder Corporationen von welchen die Anstalten erhalten werden, zu bestimmen, ob eine und welche Prüfungstaxe einzuheben sei, doch darf keine höhere gefordert werden, als welche oben für Staatsgymnasien festgestellt ist.

Die Privatisten sind gleich den öffentlichen Schülern zu den Maturitätsprüfungen zulässig.

3. Privatisten eines Gymnasiums können am Anfange eines jeden Semesters als öffentliche Schüler des Gymnasiums, dem sie angehören, auf Grundlage ihres erhaltenen Semestralzeugnisses eintreten, wenn die Zahl der in die betreffende Classe bereits aufgenommen öffentlichen Schüler es nicht verbietet. Sie können eben sowohl aus der Verbindung mit dem Gymnasium gänzlich zurücktreten, und müssen diess, sobald sie aufhören, sich regelmässig zu den Prüfungen des Gymnasiums zu stellen.

Ihre Aufnahme als öffentliche Schüler an einem anderen öffentlichen Gymnasium, als welchem sie bisher angehört, kann auf Grundlage der Semestralzeugnisse, oder wenn das aufnehmende Gymnasium es für nöthig erachtet, auf Grundlage einer Aufnahmsprüfung nach §. 61, Nr. 1, des Organisations-Entwurfes für Gymnasien stattfinden. Ueber Aufnahmsprüfungen wird kein Zeugniss ausgestellt, sondern ein Protokoll geführt, worauf sich im Aufnahmskataloge zu beziehen ist.

In gleicher Weise ist vorzugehen, wenn Privatisten eines öffentlichen Gymnasiums die Aufnahme als Privatisten eines anderen öffentlichen Gymnasiums ansuchen.

4. Oeffentliche Schüler können in die Zahl der Privatisten ihres Gymnasiums oder in die Zahl der Privatschüler, welche keinem Gymnasium angehören, zu jeder Zeit übertreten. Wollen sie als Privatisten eines anderen als ihres bisherigen Gymnasiums aufgenommen werden, so gilt von ihnen, was eben von dem Uebertritte eines Privatisten als solchen an ein anderes Gymnasium gesagt worden ist.

5. Privatschüler, welche bei keinem öffentlichen Gymnasium eingeschrieben sind, und daher auch keinem bestimmten öffentlichen Gymnasium angehören, können nicht in die Zahl der Privatisten irgend eines öffentlichen Gymnasiums, sondern nur in die Zahl der öffentlichen Schüler desselben übertreten. Sie haben sich zu diesem Zwecke einer Aufnahmsprüfung zu unterziehen.

6. Für eine solche Aufnahmsprüfung wird die für Privatistenprüfung bemessene Prüfungstaxe entrichtet; für Aufnahmsprüfungen, welche ein Gymnasium nach den obigen Bestimmungen vorzunehmen für nöthig erachtet, obgleich der Aufzunehmende von einem anderen öffentlichen Gymnasium oder von der dritten Classe einer Hauptschule legal ausgestellte Zeugnisse mitbringt, ist niemals eine Taxe zu bezahlen.

7. Da für den häuslichen Unterricht, welcher Privatschülern, die keinem öffentlichen Gymnasium angehören, ertheilt wird, keinerlei Beschränkung besteht, so ist solchen Schülern

uczniów takowych, wszelki kontrahowania sposób, możliwym jest. Jeżeli jednak jako uczniowie jakiego publicznego gimnazyum wstąpić chcą, tedy przez egzamin przyjęcia ma być oznaczona klasa, dla której są dojrzałymi. Jeżeli zaś, nie wstępnjąc jako publiczni uczniowie jakiego gimnazyum, poddać się chcą egzaminowi dojrzałości, natenczas do tegoż, wtedy tylko mogą być przypuszczonymi, gdy 18. rok życia swego już ukończyli. Ograniczenie to, stosuje się także i do uczniów, którzy w dawniejszych klasach gimnazyum, publicznie się studyom oddawali, jeżeli w klasach ostatnich, lub też tylko w ostatniej klasie wyłącznie domową pobierają naukę, i nie są przynajmnie jako prywatyści do jakiego publicznego gimnazyum wpisani.

8. Uczniowie, którzy naukę pobierają w szkołach prywatnych, którym nie przysłuża charakter publicznych gimnazyów, nie będąc zapisani jako prywatyści do jakiego publicznego gimnazyum, tak mają być uważani, jak uczniowie, którzy nie będąc zapisani do jakiego publicznego gimnazyum, domową tylko pobierają naukę. Równie tak postępować należy z tymi uczniami, którzy, na mocy dekretu nadwornej naukowej komisyi studyów, z dnia 4. Lutego 1841 L. 572, od duchownego jakiego gimnazyalną pobierają naukę, jeżeli nie są jako prywatyści do publicznego jakiego gimnazyum zapisani. Jeżeli zaś to ostatnie miejsce ma, tedy także i do nich stosują się na przyszłość wszelkie postanowienia, jakie niniejszem rozporządzeniem dla prywatystów przepisano.

9. Publicznym uczniom i prywatystom publicznego gimnazyum, kontrahowanie nie jest dozwolonem. Jeżeliby chcieli więcej klas kontrahować, musieliby wystąpić z gimnazyum i przejść do liczby uczniów prywatnych, do żadnego gimnazyum nie należących.

Atoliż i wtedy nawet, przed upływem dwóch lat po swem wystąpieniu, za pomocą egzaminu przyjęcia, nie mogą do wyższej klasy być przeniesieni, jak do którejby doszli byli, podług porządnego studyów biegu.

10. Dla zapobieżenia niezgodnym z przepisami kontrahowaniom, ma się od każdego ucznia prywatnego, do egzaminu przyjęcia lub dojrzałości zgłaszającego się, który do żadnego gimnazyum nie należał, legalny wywód z tego żądać, gdzie i jak się zatrudniał w latach, które jego zameldowanie się poprzedzają, i co do liczby wymagać się mającemu, przepisanemu studyów czasowi odpowiadają.

11. Jeżeli jaki uczeń z jednego lub więcej, wszelakoż nie ze wszystkich gimnazyów państwa wyłączonym został, ten może się do egzaminu przyjęcia u tego zgłosić gimnazyum, z którego nie jest wyłączon, i od orzeczenia ciała nauczycielskiego zawisło, czyli ma takowy być do egzaminu, a w skutek tego, do przyjęcia przypuszczonym lub nie. Aby do egzaminu dojrzałości być przypuszczonym, potrzebuje takowy uczeń jeżeli nie pozyskał już znowu przyjęcia na jakiem publicznem gimnazyum, specyalnego pozwolenia szkolnego władzy krajowej, tego kraju koronnego, w którym życzy sobie złożyć egzamin dojrzałości.

12. Jeżeli jaki uczeń ze wszystkich gimnazyów państwa wyłączonym został, takowy od żadnego z nich nie może do egzaminu przyjęcia być przypuszczonym. Jego przypuszczenie do egzaminu dojrzałości, zawisło od specyalnego pozwolenia ministeryum wyznań i oświecenia.

Thun s. r.

auch jede Art von Contrahirung möglich. Wollen sie aber als Schüler eines öffentlichen Gymnasiums eintreten, so ist durch die Aufnahmsprüfung die Classe zu bestimmen, für welche sie reif sind. Wollen sie hingegen, ohne als öffentliche Schüler eines Gymnasiums einzutreten, sich der Maturitätsprüfung unterziehen, so können sie zu derselben nur zugelassen werden, nachdem sie das 18. Lebensjahr bereits vollendet haben. Diese Beschränkung gilt auch für Schüler, welche die früheren Classen des Gymnasiums öffentlich studiren, sobald sie in den letzteren, oder auch nur in der letzten Classe bloss häuslichen Unterricht geniessen, und nicht wenigstens als Privatisten bei einem öffentlichen Gymnasium eingeschrieben sind.

8. Schüler, welche an Privatschulen, denen der Charakter öffentlicher Gymnasien nicht zukommt, unterrichtet werden, ohne bei einem öffentlichen Gymnasium als Privatisten eingeschrieben zu seyn, sind ganz so zu behandeln wie Schüler, welche ohne bei einem öffentlichen Gymnasium eingeschrieben zu seyn, bloss häuslichen Unterricht geniessen. Ebenso sind diejenigen Schüler zu behandeln, welche nach dem Studien-Hofcommissions-Decrete vom 4. Februar 1841, Z. 572, von einem Seelsorger den Gymnasial-Unterricht empfangen, falls sie nicht als Privatisten an einem öffentlichen Gymnasium eingeschrieben sind. Sind sie aber das letztere, so gelten auch von ihnen künftig alle Bestimmungen, welche in der gegenwärtigen Verordnung für Privatisten getroffen sind.

9. Den öffentlichen Schülern und den Privatisten eines öffentlichen Gymnasiums ist eine Contrahirung nicht gestattet. Wollen sie mehrere Classen contrahiren, so müssen sie aus dem Gymnasium aus- und in die Zahl der, keinem Gymnasium angehörigen Privatschüler übertreten.

Sie können aber auch dann nicht vor dem Ablaufe von zwei Jahren nach ihrem Austritte durch eine Aufnahmsprüfung in eine höhere Classe versetzt werden, als in welche sie nach dem ordnungsmässigen Studienlaufe gekommen wären.

10. Um vorschriftwidrige Contrahirungen zu verhindern, ist von jedem Privatschüler, der keinem Gymnasium angehört hat, und sich zu einer Aufnahms- oder Maturitätsprüfung meldet, ein legaler Ausweis darüber zu fordern, wo und wie er sich in den Jahren, welche seiner Anmeldung vorausgehen, und welche ihrer Zahl nach der vorauszusetzenden gesetzlichen Studienzeit entsprechen, beschäftiget habe.

11. Ist ein Schüler von einem oder mehreren, jedoch nicht von allen Gymnasien des Reiches ausgeschlossen worden, so kann er sich zur Aufnahmsprüfung an einem Gymnasium, von welchem er nicht ausgeschlossen worden ist, melden, und es hängt vom Ausspruche des Lehrkörpers ab, ob er zur Prüfung und in Folge derselben zur Aufnahme zuzulassen sei oder nicht. Um zur Maturitätsprüfung zugelassen zu werden, bedarf ein solcher Schüler, wenn er nicht bereits wieder die Aufnahme an einem öffentlichen Gymnasium gefunden hat, der speciellen Erlaubniss der Landesschulbehörde desjenigen Kronlandes, in welchem er die Maturitätsprüfung abzulegen wünscht.

12. Ist ein Schüler von allen Gymnasien des Reiches ausgeschlossen worden, so kann er von keinem derselben zu einer Aufnahmsprüfung zugelassen werden. Seine Zulassung zur Maturitätsprüfung hängt von einer speciellen Erlaubniss des Ministeriums des Cultus und Unterrichts ab.

Thun *m. p.*